

Vier, drie, twee,
één, nul

en andere rijke teksten

VOOR OKAN

© 2023 - Wablieft

Frederik de Merodestraat 27

2800 Mechelen

www.wablieft.be

boeken@wablieft.be

Vormgeving: Merel Van Meurs

Druk: Wilco bv.

Illustratie op de cover: Kristof Devos

Dit boek is ook beschikbaar als luisterboek.

Dit boek kwam tot stand in samenwerking met het ministerie en het departement Onderwijs van de Vlaamse overheid, in het kader van het Leesoffensief.

Rijke teksten voor OKAN

Wablieft verzamelde voor dit project meer dan 50 nieuwe rijke teksten, in eenvoudig Nederlands, voor jongeren in OKAN-klassen. Dat deden we met steun van de Vlaamse overheid, in het kader van het Leesoffensief. Nog meer rijke teksten vind je op de website rijketeksten.org van de Taalunie.

Dit boek is een deel in een reeks van vijf boeken. Enkele teksten van dit project vind je enkel online. Bij alle verhalen en teksten van dit project hoort lesmateriaal. De teksten en het lesmateriaal kan je gratis downloaden. Alle info vind je op wablieft.be/OKAN

Wablieft dankt het ministerie en het departement Onderwijs van de Vlaamse overheid voor de kans om dit project te mogen realiseren. En natuurlijk ook iedereen die meewerkte: alle auteurs, illustratoren, iedereen die lesmateriaal maakte en de leden van de stuurgroep.

Het leven van Leopold Flam

Kristien Hemmerechts

Zaterdag, 16 maart 1912

In Antwerpen wordt een jongen geboren. Zijn ouders zijn Joden die naar Antwerpen verhuisd zijn. Ze komen uit de stad Lublin in Polen. De ouders zijn heel arm. Ze moeten geld bedelen. Ze kunnen niet schrijven en ook niet lezen.

De ouders noemen hun zoontje Leopold. Hij krijgt de achternaam van zijn vader: Flam. In 1912 is Albert I de koning van België. Zijn vader heette Leopold 2. Die Leopold was de tweede koning van België die Leopold heette. Leopold Flam is geen koning. Hij is de zoon van arme mensen. Maar hij wil wel beroemd worden. Op zijn papieren staat dat hij een Rus is. Hij heeft de Russische nationaliteit.

In 1914 is het oorlog in België. Het gezin van Leopold Flam vlucht weg. Eerst naar Engeland, daarna naar Polen. In 1920 keren ze terug naar België. Leopold is dan 8 jaar oud. Hij spreekt Jiddisch, maar geen Nederlands. In Antwerpen

gaat hij naar een Joodse school. Die heet Jesode Hatora. Ze bestaat nu nog.

Leopold leert snel Nederlands. Zijn leraars zien dat hij goed kan leren. 'Jij moet een dagboek bijhouden,' zeggen ze. Leopold koopt een schriftje en begint te schrijven. Zijn leven is niet eenvoudig, maar hij werkt hard. Later wordt Leopold zelfs professor filosofie aan de universiteit.

Zondag, 27 december 1925

Ik heb ruzie met mijn vader. Ik ga het huis uit, en koop een geschenk voor mijn leraar. Ik wil ook naar de bioscoop. Maar dat doe ik toch niet.

In de namiddag praat ik met Anna Lipschitz en haar vriendinnen. We spreken over de school. Ik ben verliefd op Anna. Ik leende haar een mooi boek. Ik denk dat zij mij ook leuk vindt, maar ik weet het niet zeker.

Ik ben boos op haar zus, Fanny. Ik zal je zeggen waarom. Meno is de broer van Anna en Fanny. Meno en ik speelden op de derde verdieping van het gebouw waarin ze wonen. Meno spuwde naar

de mensen beneden op de straat. Dat vindt hij leuk.

Toen we weer beneden waren, pakte Fanny mijn hoed af. Ze deed de deur open en gooide mijn hoed naar buiten! 'Ga weg!' zei ze. Ik bleef staan. Ze gaf me een klap in mijn gezicht. 'Jij bent een bedelaar,' zei Fanny. 'En jouw ouders ook. Ze bedelen elke dag. Ik ga naar de politie. Ik zal zeggen dat jullie weg moeten uit België.' Ik ben heel boos op Fanny. Zij beledigt mijn ouders. Ik zal haar beledigen.

Zondag, 13 juni 1926

Een agent vraagt aan mijn vader: 'Wonen jullie in deze kelder?'

Mijn vader antwoordt: 'Ja.'

De agent zegt: 'Dat is niet gezond. Jullie moeten een andere woning zoeken.'

Mijn vader zwijgt.

Donderdag, 15 juli 1926

Meneer Bosselaers is mijn leraar. Hij roept me bij zich. Hij vraagt me: 'Flam, wat ga je doen na de vakantie?'

'Diamant snijden,' antwoord ik.

Hij vraagt of ik van mijn ouders moet gaan werken.

‘Nee,’ antwoord ik. ‘Ik mag kiezen wat ik doe.’
Meneer Bosselaers zegt: ‘Je bent een goede
leerling. Je kan goed volgen in de les. Waarom wil
je dan stoppen met school?’

Ik zei eerst niets.

‘Ik zal er nog over nadenken,’ zei ik dan.

Maar ik zal wel moeten stoppen met school. Mijn
ouders zijn arm. Ik moet hen helpen. Dat is mijn
plicht. Daarom ga ik overdag werken. Ik zal dan
‘s avonds wel leren.

Zondag, 12 december 1926

Ik hou van Anna, van zwemmen en van voetbal.
Ik ben fan van Beerschot A.C. Die club verloor
vandaag tegen Antwerp F.C.. Het was 2-0. Dat is
gek. Want Antwerp F.C. staat op de laatste plaats.
En Beerschot staat op de eerste.

Ik ga elke vrijdag zwemmen. Dat doe ik graag.

Zondag, 17 juli 1927

Ik eet, en ik ga naar de ‘Vogelmarkt’. In mijn zak
zit wat geld. De ‘Vogelmarkt’ is heel bekend in de
stad waar ik geboren ben, Antwerpen.

Op de markt staan drie mannen voor een tent.
Het zijn bokkers. Hun leider zegt dat ze heel sterk
zijn. ‘Wie wil met hen vechten?’ vraagt hij. ‘Kom

maar binnen! We gaan vechten!' Veel mensen stappen de tent in.

Aan een kraam met boeken koop ik een Frans boek. Ik ga nog naar een andere markt. Daar koop ik een Duits boek.

Donderdag, 21 juli 1927

Ik kom thuis. Mijn ouders maken ruzie. Ze maken vaak ruzie. Ik vind dat heel erg. Mijn vader slaat mijn moeder. Waarom doet hij dat toch? Ik begrijp het niet. Het is triest, heel triest.

Vrijdag, 26 augustus 1927

Ik zit in het park en zie een mooi meisje. Ik denk dat ze even oud is als ik. Het meisje is heel mooi. Ze kijkt naar mij. Mijn hart begint er sneller door te slaan. Ik sta op en ik volg haar. Ze gaat zitten op een bank bij de speeltuin. Ik ga op de bank ernaast zitten. Ik probeer te lezen, maar het lukt niet. Ik denk aan haar. Af en toe kijk ik op. Dan zie ik dat zij naar mij kijkt. Na een kwartier staat het meisje op. Ze gaat weg uit het park. Ik volg haar. Ze loopt over de Keyserlei en gaat het Centraal Station binnen. Plots ben ik haar kwijt. Waar is ze? Ik zoek en

zoek, maar ik vind haar niet. Ik ga dan maar naar huis.

Zondag, 4 september 1927

We hebben geen nieuws van mijn vader. Ons gezin is nu heel arm. We lenen geld, overal waar we kunnen. Er is geen geld voor goed eten. Ik ben heel triest. Ik ga dan maar wandelen. Er is een markt in de stad. Ik loop er van kraam naar kraam, en kijk naar het lekkere eten. Had ik maar wat geld in mijn zak.

Dinsdag, 20 september 1927

Ik haalde een boek uit de bibliotheek. Het gaat over de geschiedenis van Griekenland. Ik studeer er bijna de hele dag in. Ik wil ook muzieknoten leren lezen.

Ik weet nu dat ik alleen maar van Anna kan houden. Maar ik weet niet of zij ook aan mij denkt. Soms denk ik dat ik haar zie. Dan strek ik mijn hand naar haar uit. Maar ze is er niet. Ik moet schrijven. Ik kan er niets aan doen. Het lijkt alsof iets me dwingt. Iets wat ik niet ken. Iets wat ik niet kan zien. Ik schrijf over alles wat ik voel. En over wat ik denk en meemaak.

Vrijdag, 8 februari 1929

Ik ben geen Engelsman of geen Duitser. Ik ben geen Rus of geen Nederlander. Ik ben ook geen Jood. Ik ben een mens. Vraagt iemand mij uit welk land ik kom? Dat zeg ik dat ik bij de hele mensheid hoor. Mensen kijken dan vreemd naar mij. Ze denken vast dat ik gek ben.

Vrijdag, 30 augustus 1929

De andere arbeiders in de fabriek kunnen het niet geloven. Hebben Herman en ik echt nog niet met een meisje geslapen?

‘Is dat dan zó fijn?’ vraag ik.

‘Het is het fijnste dat er in het leven bestaat,’ zeggen ze. ‘Er is niets beters dan met een vrouw te vrijen. Het maakt de mens gelukkig.’

Donderdag, 12 september 1929

Ik kan deze week weinig schrijven, want ik moet een kamer zoeken. Ik loop van de ene straat naar de andere. Ik zoek vijf uur lang. Soms zie ik een bord, met daarop: Te huur. Ik bel aan, en dan zeggen ze: ‘De kamer is al verhuurd.’ De mensen in Brussel willen geen vreemdelingen.

Daarna zoek ik samen met mijn vriend Herman. Zo lukt het wel. We vinden een kamer, niet ver

van de Grote Markt. De kamer is niet mooi. Ze kost 220 frank per maand.

Vrijdag, 1 november 1929

Ik moet morgen weer naar de fabriek. Ik ben ziek, maar ik moet werken, werken ... Het is wel maar een halve dag. Toch moet ik al om zes uur opstaan, en daarna vijf uur werken. De andere arbeiders in de fabriek zeggen dat het gemakkelijk werk is. 'Kan je hier niet werken? Dan zal het nergens lukken,' zeggen ze. Ze hebben gelijk. En toch kan ik niet werken!

Woensdag, 8 januari 1930

Ik word vaak heel boos als ik met mensen spreek. Ik wil dat ze naar mij luisteren. Spreken is soms een gevecht, een gevecht met woorden. Deze keer is het een gevecht met Herman. Ik leg alles goed uit, maar hij luistert niet. Ik word heel boos. Zo boos dat ik mijn zakmes pak. Met een klap gooi ik het op de tafel.

Dinsdag, 28 januari 1930

We hebben nog maar twintig frank om deze week van te leven. Met dat geld moeten we eten kopen voor drie mensen. Vandaag eet ik een half brood

en drink ik een halve liter melk. Ik eet ook nog twee en een halve banaan, vier appelsienen en een halve haring. Dat is alles.

Zaterdag, 3 mei 1930

Het gaat slecht in de wereld. De hele wereld is als een vulkaan die kan uitbarsten. De mensen willen een revolutie in India, China, Indochina, Palestina, Arabië en in alle kolonies.

Donderdag, 8 mei 1930

Het regent heel hard. Mijn schoenen zijn kapot. Daarom kan ik niet naar buiten.

Woensdag, 9 juli 1930

We hebben geen geld voor de tram. Ik wil daarom vijf frank lenen van onze oude huisbazin. Ze geeft me ook twee boterhammen. 'Ik weet dat jullie geen brood hebben,' zegt ze. En ze leent me ook graag vijf frank.

Ik vond onze huisbazin altijd een vervelende vrouw. Maar ze is heel lief. Zo zie je maar: je mag nooit te snel slecht spreken over iemand.

Zaterdag, 15 november 1930

Julia wil mij zien. We spreken nu iedere week af. Dat is altijd een feestdag voor mij. Ik tel de dagen tot ik haar zie. Meestal tel ik ook de uren en de minuten.

We spreken af om 7.30 uur aan het station van Berchem. Ik ben er op tijd. Zij is er nog niet. Ik tel de minuten. Ik word er droevig van. Maar dan zie ik een vrouw. Het is Julia! Ik groet haar, zij groet mij. En dan beginnen we aan onze wandeling.

Julia praat heel graag en heel veel. Daarom moet ik ons gesprek leiden. Anders zou ze praten over duizend-en-één dingen. Ik vraag Julia om te vertellen over andere jongens. Veel jongens zijn verliefd op haar. Perelman en Lemaire vindt ze niet leuk. Goldwasser maakt wel een kans.

Woensdag, 14 januari 1931

Hou ik van Julia? Hou ik niet van Julia? Ja? Nee?

Donderdag, 29 januari 1931

Ik denk en voel heel veel. Ik schrijf veel op, maar niet alles. Ik heb er de tijd niet voor.

Zaterdag, 14 februari 1931

Julia zingt liedjes voor mij, ik zing liedjes voor haar. We blijven samen zingen tot 8 uur. Dan moet ze naar huis.

Woensdag, 28 december 1932

Ik zie mijn vader vandaag. Ik voel medelijden met hem. Hij is ziek en zwak, maar hij werkt hard. Hij doet werkjes in een theater. Hij krijgt 50 frank per week. Hij is een held. Hij heeft soms een slecht karakter, maar hij is een held. Sommige mensen lachen hem uit. Ik zeg tegen die mensen: Lach maar, mijn vader is een held. Ik schaam me niet meer voor mijn vader en ik ben niet meer bang. Hij heeft iets wat andere mensen niet hebben.

Vrijdag, 1 juli 1938

Je mag niet schrijven voor het geld.

Donderdag, 20 juli 1939

Ik ben nu een vader. Ik heb nu een zoon. Ik noem hem Plato Erasmus Hendrik Leopold. Hij is mooi. Hij heeft blond haar en blauwe ogen. Hij is een rustige baby. Maar als hij honger heeft, dan schreeuwt hij. Dan wordt hij rood. Ik hou heel veel van hem.

Hij is nu vier dagen oud. Ik wil veel over hem schrijven in mijn dagboek. Hij is mijn hoop. Ik wil hem geven wat ik nooit kreeg: een goede opvoeding.

Leopold geeft zijn zoon inderdaad een goede opvoeding. Plato wordt leraar geschiedenis en hij krijgt zelf drie flinke dochters. Hij vindt zijn naam wel een beetje lastig. Mensen plagen hem ermee. Daarom kiest hij een eenvoudige naam: Henri.

Leopold vindt dat goed. Hij is heel trots op zijn zoon en zijn kleindochters.

